

Den hundredårige smed på Tjele

Edvard Kentoff, der var i dansk

soldatertjeneste til sit 97. år.

Et ikke helt almindeligt levnedsløb blev afsluttet i året 1779, da pastor Rasmus Finderup fra Foulum på Tjele kirkegård kastede muld på den 111 år gamle Edvard Kenhoff. Ikke blot ved sin alder, men også ved sin livshistorie var såre langt fra at være nogen almindelig mand.

Edvard Kenhoff var tysker at fødsel og så første gang dagens lys i rhinbyen Køl'n, hvor hans fader var en anset og dygtig kunstsmed. Det var en sej og levedygtig slægt, der her fik et nyt skud. bedstefaderen til den unge Kenhoff blev 120 år gammel og hans egen fader nåede en alder af 115 år, så selv om Edvard Kenhoff altså ikke nåede slet så langt, må han dog med sine 111 år siges at være godt på vej hertil.

Men inden Edvard Kenhoff nåede så vidt, havde hans livsløb været rigt på dramatiske oplevelser — hentet rundt på Europas dengang mange slagmarker, hvor Edvard Kenhoff gennem en lang årrække var at finde, hvor det gik hedest til.

Til en begyndelse blev Edvard Kenhoff anbragt i lære hjemme hos faderen der vel i sønnen har set sin fremtidige arvtager at professionen. Men det skulle blive langt anderledes. Det lå ikke til Edvard Kenhoffs natur at stå bundet til den hjemlige esse; han havde eventyrblod i sig, og 20 år gammel drog han ud i Europa. Der forløber nu mere end en halv snes år, hvor vi ikke kan følge hans vandringer, på hvilken han vel nok har arbejdet ved professionen, og først efter, at han har passeret 30-års alderen, hører vi atter om ham.

Nu træffer vi Edvard Kenhoff i Danmark, hvor han er gået i dansk krigstjeneste ved kavaleriet, og her tjente han som en tapper kriger og fanesmed¹ i 39 år, altså til han var langt op i halv-

¹ *En fanesmed er en ældre betegnelse for en beslagsmed, der er ansat ved rytteriet. Beslagsmeden sørgede ikke kun for at hestene blev skoet, men fungerede også som dyrlæge. Eksaminerede dyrlæger eksisterede ikke før 1773 hvor Den kgl. Veterinærskole blev oprettet. Dog medførte fanesmedenes beskæftigelse som dyrlæger at de fra 1771 skulle modtage undervisning i anatomi og behandling af ydre sygdomme hos hesten. Denne undervisning foregik på "Manegen", der i 1772 blev indrettet på Frederiksborg i forbindelse med det stuteri der fandtes på stedet. I øvrigt refererer ordet "fane" ikke til et flag, men derimod den organisation beslagsmeden var tilknyttet, nemlig en fane som er det gamle 15-, 16- og til dels 1700-tals ord for et kompagni. Udtrykket er hovedsagligt anvendt indenfor rytteriet*

fjerdserne. I denne lange årrække deltog han i ikke mindre end seks store slag. Han var således med blandt de danske tropper, der af kong Frederik den fjerde sendtes til de engelske og hollandske arméer, og deltog i et stort slag ved Hochstedt i 1704 under hertugen af Württembergs kommando, ligesom han året efter deltog i et andet stort slag. Og endelig var han med i et slag ved Ramelie i 1706, hvor den danske general Johan Rantzow med sit rytteri øvede en betydelig indsats.

Fra sin deltagelse i alle disse andre træfninger blev Edvard Kenhoff dekoreret med flere erindringsmedaljer og ærestegn, men også på anden måde havde han mindelser fra disse soldaterår. Han havde således været såret i knæet og fået sit ene ben hårdt kvæstet, da hans hest i en træfning blev skudt under ham, men han havde dog livet i behold og havde endog i alle disse krigerår fået tid til at gifte sig og var blevet fader til fire børn.

Efter denne sin næsten fyrretyveårige krigertilværelse og efter at være passeret de 70 år undte han sig en del år med mere fredelige sysler, og det ville vel have været naturligt, om han nu for bestandig havde lagt soldaterhåndteringen på hylden. Men efter at Edvard Kenhoff havde fyldt de 85 år, foldede den gamle landsknægtnatur sig atter ud, og han må uden tvivl trods sin anselige alder have været en rask gammel fyr; ellers havde han sikkert ikke opnået at blive antaget som musketer² ved oberst Frid. Gottschalk v. Haxthausens regiment, hvortil han da meldte sig. Og her holdt han ud i 11 år og 6 måneder, til han den 1. april 1764 fik sin afsked med en årlig pension af 12 rigsdaler. Han var da 97 år gammel og havde været soldat i mere end 50 år.

Efter nu for stedse at have lagt krigerhåndteringen på hylden, ernærede Edvard Kenhoff sig et par år som landsbysmed på koldingegnen, men drog derefter længere nord på i Jylland og kom i 1766 til Vindumovergård, hvor han opholdt sig i fire år. Herfra kom han i 1770 vandrende til Tjele, hvor kammerherre Lüttichau tog sig at den gamle kriger og gav ham ophold til hans død 9 år senere. Selv om han ved sin ankomst til Tjele var mere end 102 år gammel, var Edvard Kenhoff dog langt fra affældig. I de første 1½ års tid af sit ophold her var han i stand til at sko gårdens heste, og selv om alderen vel derefter begyndte at gøre sig gældende, så kunne han dog til et par år før sin død udføre forskelligt arbejde ved smedehåndværket og til fods tilbagelægge strækningen til de nærmeste landsbyer.

² musketudrustet soldat, oprindelig en infanterist, fra 1622 dog tillige en adelig rytter i de to gardekompanier, som var oprettet af den franske kong Ludvig 13. Indtil 1800-t. udgjorde musketerenheder en væsentlig del af infanteriet i de europæiske hære. En musket var et glatløbet forladegevær, der især blev brugt af infanteriet.

Edvard Kenhoff, der fra sit hjem i Køl n på streng vis var opdraget i den katolske tro, ønskede fem år før sin død at få alterets sakramente og antog med dette for øje den evangelisk-lutherske tro ved præsten Rasmus Finderup fra Foulum.

”Gammel og mæt af dage og vel beredt til evigheden gik han således ud af verden den 25. februar 1779 efter at have levet i 111 år og 6 måneder”, hedder det i en samtidig beretning om denne gamle kriger. Herskabet på Tjele gav Edvard Kenhoff en smuk begravelse.

„Han blev af samtlige gårdens folk – pigerne, efter egnens brug, par og par foran og mandfolkene efter – ledsaget til sit hvilested, det, han selv havde udset og forlangt på Thiele kirkegård.”

Og dermed var afsluttet et langt og begivenhedsrigt liv, hvis væsentligste data blev nedskrevet kort efter Edvard Kenhoffs død på Tjele i året 1779 og som har dannet grundlaget for denne lille skildring.

Henry E. Pedersen.

Artiklen, der har været bragt i Viborg Stifts Folkeblad den 23. februar 1942, er her gengivet med nutidens retskrivning. Fodnoterne er arkivets tilføjelser.